

Nr 168

Av herr Regnéll m. fl., om viss indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor.

(Lika lydande med motion nr 141 i Första kammaren)

Uppgiften att beskatta svenska folket tillkommer riksdagen allena. Det kan då inte vara rimligt att det automatiskt skall kunna tillskapas ett annat skattetryck än enligt av riksdagen fattade beslut. Så blir emellertid fallet så snart penningvärdet försämras. Denna omständighet verkar i och för sig inflationsdrivande eftersom den skärper och sprider kompenstationstänkandet.

Den genom inflation inträdande skatteskärpningen har sin grund i två olika omständigheter. Dels får det i kronor räknat oförändrade ortsavdraget ett lägre realvärde, dels åstadkommer en mot inflationen svarande och alltså endast nominell höjning av inkomsten att denna delvis blir beskattad inom högre progressionsskikt än innan penningvärdeförsämringen satte in.

Förhållandet må belysas med nedanstående exempel, där vi för enkelhetens skull räknar med *taxerad* inkomst samt med ortsavdrag för högsta ortsgruppen. Kostnadsstegringen antages utgöra 10 % och den nominella ökningen av den taxerade inkomsten likaledes 10 %.

A har en taxerad inkomst på 6 000 kr. Vid ett ortsavdrag på 4 000 kr. får han en beskattningsbar inkomst på 2 000 kr. Med gällande skattesatser blir hans statsskatt 200 kr. Då den taxerade inkomsten stiger med 10 % eller med 600 kr., stiger den beskattningsbara inkomsten med samma belopp eller till 2 600 kr. Skatten härå är 260 kr., dvs. 30 % mer än innan inflationen satte in.

B har en taxerad inkomst på 12 000 kr. och en beskattningsbar inkomst på 8 000 kr. Skatten härå är 800 kr. En ökning av den taxerade inkomsten med 10 % uppgår till 1 200 kr., och den beskattningsbara inkomsten blir då 9 200 kr. Härå utgör skatten 980 kr., vilket motsvarar en skärpning med 22,5 %.

Den för A inträdande skatteskärpningen på 30 % vid en ökning av den taxerade inkomsten på 10 % hänför sig till det minskade realvärdet av ortsavdraget. Vid en inkomst på 12 000 kr. inträffar dessutom att den beskattningsbara inkomsten till ett belopp av 1 200 kr. beskattas efter progressionsskiktet närmast ovan det lägsta. Trots detta blir som synes skatteskärpningen förhållandevis större för A än för B.

Nedanstående sammanställning visar den procentuella skatteskärpning för olika taxerade inkomster som uppkommer vid en fördyring på 10 % samtidigt med en nominell ökning av den taxerade inkomsten på 10 %.

<i>Tax. ink.</i>	<i>Skatteköjning, %</i>	<i>Tax. ink.</i>	<i>Skatteköjning, %</i>
6 000	30,0	25 000	22,4
8 000	20,0	30 000	18,6
10 000	16,7	40 000	16,8
12 000	22,5	50 000	16,2
15 000	25,8	60 000	15,5
20 000	24,8	100 000	13,9

Som synes är den procentuella ökningen störst vid den lägsta inkomsten. I de högre inkomstlägena sjunker procenttalet undan för undan. I övrigt avslöjar tabellen den branta stegring av progressionskurvan som förekommer för mellanskikten. Den av oss i andra sammanhang berörda »puckeln» i skatteskalorna illustreras här tydligt.

Den av inflationen förorsakade skatteskärpningen kan elimineras genom en indexreglering som omfattar dels ortsavdragen dels skiktintervallerna i den progressiva skalan. Detta kan belysas av följande exempel:

A hade som ovan nämnts vid en taxerad inkomst på 6 000 kr. en skatt på 200 kr. Den taxerade inkomsten steg på grund av inflationen med 10 % till 6 600 kr. Höjer man då ortsavdraget med likaledes 10 % till 4 400 kr., blir den beskattningsbara inkomsten 2 200 kr. Skatten härå utgör 220 kr. eller 10 % mer än innan inflationen trädde in. Någon reell skatteskärpning uppkommer alltså inte.

B hade en taxerad inkomst på 12 000 kr. och en skatt på 800 kr. Den taxerade inkomsten steg till 13 200 kr. Efter ett ortsavdrag på 4 400 kr. återstår i beskattningsbar inkomst 8 800 kr. Det nuvarande proportionella bottenkiktet sträcker sig till 8 000 kr., vilket vid en förhöjning med 10 % motsvarar 8 800 kr. Hela B:s beskattningsbara inkomst skall alltså beskattas efter skattesatsen i bottenkiktet och skatten blir därmed 880 kr. Detta är likaledes 10 % mer än skattebeloppet var utan inflation.

Det synes oss vara en rättvisåtgärd att man genom en indexreglering sådan som här antytts undanröjer de ovan berörda verkningarna av det nuvarande systemet. Det bör också ligga i riksdagens intresse att den, för att behålla sin absoluta beskattningsrätt, genomför densamma. Det kan av praktiska skäl givetvis inte komma i fråga att låta en hur liten förändring av penningvärdet som helst slå igenom i form av ändrade ortsavdrag och skiktintervaller. Lämpligen kan man låta en stegring av konsumentprisindex på 5 eller ev. 10 %, räknat från den tidpunkt då beslut om en indexreglering träder i kraft eller då beslut om nya ortsavdrag eller nya skiktintervaller träder i kraft, automatiskt få det resultatet att högre avdrag

och intervaller skall gälla vid skatteberäkningen. I princip borde en omräkning ske för det fall en sådan gräns uppnåtts under beskattningsåret. Häremot kan måhända anses tala, att preliminärskatten under beskattningsåret beräknats från andra utgångspunkter. Resultatet skulle då kunna bli överskjutande skattebelopp av betydande storlek, vilket kan komma att verka förryckande bl. a. i fråga om statsfinansernas beräkning. Man kan därför välja en annan tidpunkt såsom den avgörande för beskattningen för visst år. Sålunda kan exempelvis en penningvärdeförsämring, varigenom en gräns överskrides före den 1 juli ett år, få bli avgörande för de preliminärskattetabletter som skall göras upp för nästkommande beskattningsår och för den slutliga skatt som hänför sig till samma beskattningsår. För bestämmande av dessa detaljer liksom andra som här icke berörts synes en utredning böra komma till stånd. Ett på denna grundat förslag bör kunna föreläggas 1962 års riksdag.

Aberopande det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning, för 1962 års riksdag framlägga förslag om en indexreglering av dels ortsavdragen, dels inkomstskatteskalornas skiktintervaller.

Stockholm den 24 januari 1961

C. G. Regnéll

Gösta Bohman

Gösta Darlin